

## Põhikooli ajalooeksami teemad 2017

| Eesti ajalugu |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                           |
|---------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|               | Teemad lahtikirjutatult                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | Mõisted, organisatsioonid, isikud                                                                                                                         |
| I             | <b>EESTI 1918–1944</b><br>Vabadussõda. Tartu rahuleping.<br>Eesti Vabariik ja esimene põhiseadus. Majanduse arenguhoon. Ülemaailmse majanduskriisi mõju Eestile, 1934. aasta riigipööre, vaikiv ajastu. Eesti Vabariik rahvusvahelises suhtluses. Kultuurielu arenguhoon.<br>Eesti Teise maailmasõja ajal. Juuniküüditamine. Eesti Vabariigi iseseisvuse kaotus. | Parlamentarism, vaikiv ajastu, Tartu rahu, baaside leping, küüditamine, okupatsioon. Johan Laidoner, Konstantin Päts, Jaan Tõnisson.                      |
| II            | <b>EESTI 1944–1991</b><br>Eesti NSV valitsemine EKP kaudu, vastupanuliikumine, side läänemaailmaga, käsumajandus ja selle tagajärjed. Kultuurielu arenguhoon.<br>Laulev revolutsioon, vastasseis erinevate poliitiliste jõudude vahel, IME majandusprogramm, suveräänsusdeklaratsioon, kodanike komiteede liikumine. Iseseisvuse taastamine.                     | Kollektiviseerimine, industrialiseerimine, plaanimajandus, metsavennad, massirepressioon, Balti kett, laulev revolutsioon. Arnold Rüütel, Edgar Savisaar. |
| III           | <b>EESTI VABARIIK 1991–2004</b><br>Põhiseadusliku riigikorra ülesehitamine, omandi- ja rahareform, võõrvägede lahkumine. Eesti Vabariigi välispoliitika: ühinemine rahvusvaheliste organisatsioonidega (ÜRO, EL, NATO), suhted naaberriikidega.                                                                                                                  | NATO, Euroopa Liit (EL). Lennart Meri, Mart Laar.                                                                                                         |

| XX sajandi ajalugu |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                       |
|--------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                    | Teemad lahtikirjutatult                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | Mõisted, organisatsioonid, isikud                                                                                                                                                                                                     |
| IV                 | <b>MAAILM KAHE MAAILMASÕJA VAHEL</b><br>Rahvusvaheline olukord sõdade vahel.<br>Pariisi rahukonverents: otsused ja tagajärjed, Rahvasteliit, uued riigid, uued piirid.<br>Saksamaa taasrelvastumine.<br>Maailmamajandus kahe maailmasõja vahel.<br>Riikide majanduslik olukord pärast Esimest maailmasõda, majandusliku õitsengu ajastu, suur ülemaailmne majanduskriis: suur depressioon ja selle põhjused, majanduskriisist väljumise erinevad teed, majanduskriisi mõju maailmale.<br>Demokraatia ja diktatuurid kahe maailmasõja vahel.<br>Demokraatia laienemine Esimese maailmasõja tulemusena, valimisõiguse laienemine, demokraatlike riikide iseloomulikud jooned, demokraatlikud ja mittedemokraatlikud liikumised, pealetung demokraatiale. Diktatuuride tekkimise põhjused, autoritaarsed ja totalitaarsed diktatuurid, diktatuuride iseloomulikud jooned.<br>Euroopa poliitiline kaart: demokraatlikud ja diktatuuririigid. | Rahvasteliit, Versailles' süsteem, demokraatia, diktatuur, autoritarism, totalitarism, ideoloogia, fašism, kommunism, natsionaalsotsialism, repressioon.<br>Jossif Stalin, Benito Mussolini, Adolf Hitler, Franklin Delano Roosevelt. |
| V                  | <b>TEINE MAAILMASÕDA 1939–1945</b><br>Rahvusvaheline olukord Teise maailmasõja eel: Austria anšluss, Müncheni kokkulepe, MRP. Sõja põhjused, sõjategevus Euroopas ja Vaiksel ookeanil. Hitleri-vastane koalitsioon: Atlandi harta, Teheran, Jalta, Potsdam. Murrang sõjas, teise rinde avamine, Saksamaa ja Jaapani purustamine. Holokaust.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | MRP, Atlandi harta, holokaust, ÜRO.                                                                                                                                                                                                   |
| VI                 | <b>KÜLM SÕDA. NSVL JA IDABLOKI LAGUNEMINE</b><br>Trumani doktriin, Marshalli plaan, võidurelvastumine. Külma sõja kriisid: Berliini blokaad, Berliini müür, Korea sõda, Kuuba kriis, Vietnami sõda. NATO, VLO, VMN.<br>Muutused NSVL-is: perestroika, glasnost, uut moodi mõtlemine välispoliitikas, poliitilise elu reformimine, 1991. aasta augustisündmused.<br>NSV Liidu taandumine Ida-Euroopast, idabloki lagunemine, Berliini müüri langemine, muutused majanduses ja poliitikas.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | Külm sõda, kriisikolle, perestroika, glasnost.<br>Mihhail Gorbatšov, Boris Jeltsin.                                                                                                                                                   |
| VII                | <b>KULTUUR XX SAJANDIL. ELUOLU XX SAJANDI II POOLEL</b><br>Kultuuri arengujooni.<br>Kahepooluseline kultuurimaailm, näiteid massikultuurist.<br>Kultuur ja eluolu 20. sajandi teisel poolel. Teaduse ja tehnika areng, aatomiuuringud, infotehnoloogia, massikultuur, naine ja ühiskondlik elu, muutused mentaliteedis.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                       |